

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 26. maja 1886.

O b s e g: Škropilnica za škropljenje trt, napadenih po „Peronospori.“ — Razpis petih daril kranjskim konjerejcem. — Nekaj opazek o pridelovanju semena brez umetne oplodi. (Dalje.) — Vabilo častitim gospodom udom odseka za konjerejo c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko v občni zbor v Ljubljani. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor gosp. poslanca Kluna o ženitvanjskih oglasnicah v 61. seji državnega zbora dne 4. maja. (Dalje.) — Govor gosp. poslanca dr. Poklukarja v državnem zboru dne 13. maja 1886. o odpisovanju zemljiščinega davka. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Škropilnica za škropljenje trt, napadenih po „Peronospori“.

Začetkom tega leta prijavili smo v tem listu članek gosp. vodje Dolenca na Slapu, v katerem naš velečastiti gospod sotrudnik javlja, da je iznajdeno sredstvo zoper hudo trtno bolezen, to je, glivo, koju imenujemo „Perenospora viticola“, ali po domače „strupena rosa“. Gosp. vodja Dolenc pravi v imenovanem članku: „Sredstvo zoper Peronosporo je hvala Bogu istinito iznajdeno, in vsak slovenski trtorejec previdi naj se do bodoče spomladi gotovo z živim apnom, da si bode zamogel apneno vodo napravljati, za katero se 2 do 3 kilograme apna v hektolitru vode ugasi ter raztopi. Trte se bodo najprej koj na spomlad, ko ozele, enkrat dobro požveplale, potem pa od pričetka maja do srede avgusta z apneno vodo 5 do 6krat poškopile. Večkrat, ko bode v tem času deževalo, tem večkrat se bode moralo škropljenje ponoviti. Za škropljenje zadostovala bode kaka navadna metlica, sicer se bode pa do takrat (do meseca maja) gotovo kaka boljša pa vendar učena priprava izumila, kajti kralj. italijansko kmetijsko in trgovsko ministerstvo priredi v ta namen v Coneglianu (pri Benetkah) v mesecu marcu t. l. posebno internacionalno konkurenco takih priprav, spojeno z dotično razstavo“

No, kakor gosp. vodja Mach poroča v „Tiroler landwirthschaftl. Blätter“, vdeležilo se je te razstave nad 200 razstavljalcev, ki so razstavili nad 500 različnih priprav za škropljenje trt

z apneno vodo. — Po sporočilu omenjenega gospoda imajo skoraj vsi ti aparati to slabo lastnost, da so predragi ali pa imajo še vedno eno ali drugo napako. Najboljša škropilnica se je pa njemu, kakor tudi presojevalcem zdela škropilnica, ki jo je izumil „Garolla Giuseppe di Limena“ doma blizu mesta Padove na Laškem.

Podoba te škropilnice najdejo častiti naši čitatelji v današnjem listu, kakor tudi zamorejo iz podobe posneti način delovanja te škropilnice. Škropilnica je prav umno sestavljena. Brenta, koju je nositi na hrbtu, ima dva dna, od katerih je eden premakljiv. Dno je premikati z vodom. Brenta drži 20 litrov in cela priprava je taka, da je lahko z njo delovati. Teh škropilnic naročilo se je na razstavi na tisoče komadov in presojevalna komisija obdarovala jo je s zlato kolajno.

Škropilnico je dobiti za 20 lir (okolo 10 gld.) od „Agenzia Enologica Italiana“ v Milanu, katera nam je tudi radovoljno poslala klišej pridjane podobe.

Razpis petih daril kranjskim konjerejcem.

Podpisani konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske razpisuje petero daril po 20 gld. kranjskim konjerejcem, kateri napravijo še to spomlad primerno ograjeni prostor za žebeta, ki meri najmanj 500 štirj. metrov.

Ker bivanje žebet čez dan v taci ogradah stori žebeta manj občutljiva proti vremenskim vplivom, njih zdravje krepča in njih hojo boljša, priporoča podpisani odsek konjerejcem, kateri hočejo izrediti lepe in dobre konje, napravo take ograje. V spodbudo temu razpisuje gori imenovana darila.

Konjerejci, kateri se hočejo potegovati za ta darila, pošljejo naj svoje nekolekovane prošnje zadnji čas do konca junija t. l. podpisanemu odseku. V prošnji je povedati, kedaj je bila ograda dokončana in koliko meri.

Konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe
v Ljubljani 1. aprila 1886.

Dr. Teodor Rudesch,
prvomestnik.

Škorci, škinkovci in vrabci so velike koristi sadjereji.

Spisal R. Dolenc.

Letos so v vipavski dolini marelice, češnje, hruške in razne slive prav dobro odcvetele, obilo ploda nastavile. Ali komaj je drevje dobro odcvetelo, zaslišala se je uže posebno okolo Slapa, kjer je sadjereja v največi meri zastopana, splošna pritožba, da gosenice, tako zvane zelene in rujave „mére“ ali kakor se jim pravilnejši véli „pedice“ (geometra dofoliaria) nastavljenjo sadje strašansko uničujejo. Na mestih, od vasi bolj oddaljenih, je ta potuhnjena golazen, posebno češnje kar do golega objedla, tako da ni ne sadu ne listja na njih. Enako učinila je z slivami, marelicami in hruškami je pa listje zeló pustila, ter le sad razgrízila. V bližini vasi se pa le malo, da skoro nič te škode ne opazi. In sleherni, ki se za to neljubo prikazen zanima in jo vsled tega opazuje, je prišel do spoznanja, da je drevje le tako daleč od vasi proč te golazni prosto, do kjer v vasi naseljeni vrabci, posebno pa škorci segajo. Škorci kar cele cule gosenic „mér“ h krati v kljunih v zvonik znašajo. Isto delajo tudi, pa v manjši meri vrabci, isto delali bi tudi škinkovci, pa — teh je čuda malo več, tako da ti ni niti dveh rok treba, da vse, kar jih je okolo vasi, lahko na prste pošteješ. Razvidno je iz tega slučaja, kake velike koristi da so sadjereji škorci, vrabci in škinkovci. Več kakor previdno bi toraj bilo, škorce povsod, kjer so se v poslednjih letih naselili v varstvo vzeti, ter ne dopuščati, da bi pobalini po njih gnjezdih stikali. Isto tako postopalo naj bi se z vrabci. Res, da se utegnejo škorci in vrabci tako pomnožiti, da bodo tudi sadju, posebno češnjam, občutno škodljivi; toda toliko, kolikor oni z obiranjem gosenic sadjereji koristijo, ne bodo nikdar z obiranjem sadja škode delali. Škorci in vrabci so kaj koristni tudi v poletnem času, kedar prično svoje druge mladiče z kobiličami pitati. V zvonikih, v katerih so se škorci v veliki meri naselili, vidi se lahko poleti, kar vse natošeno s celimi kobiličami, posebno pa kobiličnimi nogami, katere so škorcem pri krmenji svojih mladičev, iz kljunov popadale.

Kar se pa škinkovcev tiče, naj bi se pa po Vipavi, in povsod, kjer so močno izginili, za to skrbelo, da bi se zopet zaredili. Škinkovci, kateri se v Vipavi zvalé, ostanejo tudi čez zimo. Pa, koliko jih v zimskem času ne pogine, ker — nimajo kaj jesti. Ajde Vipavci uže več let sem čisto nič ne sejejo, ker pravijo, da jo burja vso otrese. Prosa in konopelj v vipavski dolini tako nikdar sejali niso. In tako pride, da ne ostane ubogim škinkovcem, kateri v ondi prežimujejo, nič družega, kakor seme muhviča za hrano. Pa še tega presneto malo, kajti marljivi in štedljivi Vipavci ga navadno zeló vsega porijejo ter za krmenje govedi porabijo.

Vsaj največji posestniki vipavske doline naj bi vsako leto po nekoliko ajde vsejali, naj jim je uže pride kaj na kaščo ali pa ne, da bi škinkovci v zimskem času kaj živeža imeli, in od lakote konca ne jemali. Tako koristne, in s svojim petjem prijetne tičke, kakor so škinkovci, naj bi človek pač nekoliko v svoje varstvo vzel.

Ker so se pa letos „mére“ v tako veliki množini prikazale, in ker jim je vreme za zapredanje prav ugodno bilo, je več kakor gotovo, da jih bode k letu, to je, 1887. leta še veliko več kakor letos. Poglejmo torej, kaj bi se dalo naravnost proti njim storiti.

Gosenice, katere so letos dorastle, zarile so se okolo débel tistih dreves, po katerih so najnazadnje žrle „v zemljo“. V zemlji se bodo zapupale, in iz pup izlezli bodo zadnje dni oktobra ali pa prve dni novembra tekočega leta metulji. Metulji so umazano belkasti, in letajo, pa prav nerodno, še le pod noč v mraku okoli drevja. Leteti zamorejo pa le samci, ne pa tudi samice, ker te imajo le znamenja kril ali perutnic. Samice lezejo vsled tega po deblih sadnega drevja gor na drevje, kjer jih samci oplodé. Po oploditvi poginejo samci, samice pa zalegajo po drevji, najrajši pod drobnejše veje, raztrešeno svoja jajčka, katera čez zimo nezvalena, na drevji ostanejo. Razne senice, to so tiste prekoristne ptice, katere pozimi kaj marljivo po sadnem drevji letajo, ter po jajčkih tega škodljivca stikajo. Pa kaj pomaga, tudi senic je uže jako malo, ker se jih ob času gnjezdenja po otrocih toliko uniči, na jesen jih pa še odraščeni, brezumneži lové. Sicer jih pa tudi huda zima in „šprenca“ v zimskem času kaj dosti uniči. Pravi dobrotnik sadjereje bi bil pač povsod tisti, kateri bi na jesen več ko le mogoče senic polovil, jih v kako pred mačkom popolnoma zavarovano gorko sobico čez zimo shranil, dobro krmil, ter na spomlad zopet izpustil. Tako prezimljene senice gnjezdile bi vse v obližji zimskega stanovanja, uže celó, ako bi se jim valilnice napravile. Vedeti je pa treba, da po prvi slani vjete senice vse poginejo. Pa vrnimo se zopet k jajčkom „mér“. Na spomlad izlezejo iz na jesen zaleženih jajčkov, gosenice „mére“, katere se potem tako dalje razvijajo, kakor v prošlem letu, toda v veliko večjem številu, kajti ena sama samica prošlega leta zaleže 250 do 400 jajčic.

Ako hočemo torej temu škodljivcu po umetni poti v okom priti, postopajmo tako-lo: Koncem septembra, pričetkom oktobra obkopljimo vsa tista drevesa, na katerih so gosenice žrenje končale, bolj globoko, ko mogoče. Pri tem naj se pa tudi zemlja tako obrača, da pride zgornja plast v globočino, in konečno naj se še prekopana in obrnjena zemlja dobro pohodi, to je, potlači. To delo je zaradi tega koristno, ker pridejo po tem pupe mér tako globoko v zemljo, da se ne morejo vsi iz njih nastali metulji, na dan skobocati. To pa še nikakor ne zadostujejo, ker vse eno, vendar še prav dosti metuljev na dan pride. Da golazen še bolj ugonobimo, napraviti se morajo dalje okolo debel še tako zvane gosenčne vezi ali gosenčni trakovi. To pa tako-le: Kjer je deblo najbolj gladko, obdaj ga za dobro dlan visokim močnim papirjem, katerega ali z dvema bekama ali pa z dvema špagama trdno k deblu priveži. Ako ni deblo dovolj gladko, namaži pod papirjem še z ilovico, da se navzoče špranje ali poke zaravnajo. Na tako pritrjeni papir namaži pas z kolomazom (šmirom) ali pa kar je še veliko boljši, s tičjim limom, kateremu se mora pa nekoliko prav drobno stolčenega česna primešati, da se v mrazu ne strdi. Tako prirejeni gosenčni traki obvarujejo drevje popolnoma pred merami, kajti kakor je bilo uže rečeno, niso v stanu, metuljev samice na drevje letati, ampak